

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.053 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада **ДФ 36.053.053** Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Онишака Вячеслава Орестовича** з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Онишак Вячеслав Орестович, громадянин України. Народився 7 серпня 1975 року в місті Дрогобичі Львівської області.

1998 року закінчив Львівський національний університет ім. Івана Франка, за спеціальністю правознавство.

З 1998 по 2019 провідний юрисконсульт АТ «Укртрансфанта».

У вересні 2022 року зарахований на денну форму навчання до аспірантури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (галузь знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальність 032 «Історія та археологія»).

Основні результати дисертації Онишака Вячеслава Орестовича представлено в 7 друкованих наукових працях, серед яких чотири статті у наукових фахових виданнях, три – у матеріалах конференцій.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Онишак В.** Російсько-українська війна 2014 – 2022 рр. на сторінках газети Die Zeit: історіографічні аспекти. Axis Europae. 2025. Вип. 8. С. 143–152. DOI: <https://doi.org/10.69550/3041-1467.8.348694>

2. **Онищак В.** Анексія Криму та війна на Донбасі у світлі німецької преси: медіа-аналіз матеріалів Die Zeit (2014 – 2015 pp.). Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 93. Том 1. С. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-1-6>

3. **Онищак В.** Мінський процес і дипломатичний вимір конфлікту (2016 – 2019 pp.) на основі матеріалів німецької газети Die Zeit. Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 94. Том 2. С. 11–20. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-2-2>

4. **Онищак В.** Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 2022 року в дзеркалі німецької преси: аналіз публікацій Die Zeit. Zaporizhzhia Historical Review. 2025. Т. 11. № 63. С. 282–290. DOI: <https://doi.org/10.26661/zhv-2025-11-63-31>

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. **Онищак В.** Початкова загальновійськова підготовка в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): нормативно-правове забезпечення. Початкова загальновійськова підготовка як чинник національної безпеки: історичний досвід, уроки для України / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 136–142.

2. **Онищак В.** Гуманітарна катастрофа у результаті російської агресії проти України у висвітленні Die Zeit. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки. Том IV / [Ред.: В. Ільницький, М. Галів]. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 96–102.

3. **Онищак В.** До проблеми російсько-української війни 2014–2022 років

за матеріалами німецької газети «Die Zeit»: історіографія проблеми. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XX: Між дисциплінами: простори взаємодії у науці, мистецтві та освіті / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Миколаїв: Посвіт, 2026. С. 106–109.

У дискусії взяли участь усі члени расової спеціалізованої вченої ради:

1. Ільницький Василь Іванович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Без зауважень.

2. Беспєка Вадим Юрійович, доктор філософії, докторант штатний науково-організаційного відділу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. На рівні анотації привертає увагу окреме формулювання, яке в подальшому повторюється і в тексті дисертації. Зокрема, автор стверджує, що Die Zeit виступала «арбітром європейської думки» (стор. 8). На наш погляд, таке твердження має радше публіцистичний характер і потребує додаткового обґрунтування. Попри беззаперечний авторитет видання в німецькому інформаційному просторі, його ототожнення із своєрідним «арбітром» загальноєвропейської думки виглядає дискусійним, оскільки формування суспільних настроїв у Європі здійснюється значно ширшим колом медіа, політичних інституцій та експертних середовищ.

2. Окремого уточнення потребує також певна неузгодженість кількісних показників джерельної бази. В анотації зазначено про опрацювання «понад 600 текстів» Die Zeit (стор. 5), тоді як у розділі наукової новизни йдеться вже про «понад 500 текстів» (стор. 21). Подібна розбіжність не впливає на загальну якість дослідження, однак потребує уточнення для забезпечення внутрішньої узгодженості роботи.

3. Привертає увагу використання назви підрозділу «Анексія Криму та початок війни на Донбасі» (стор. 16). Враховуючи сучасні тенденції української історичної науки та державної політики пам'яті, доцільним видається більш обережне використання терміна «Донбас», який у роботі потребує окремого пояснення або концептуалізації.

4. Перелік умовних позначень (стор. 12–13) потребує певного доповнення. Окрім зазначених вище українськомовних аббревіатур, до нього доцільно було б включити й окремі іншомовні скорочення, що використовуються в тексті роботи, зокрема SPD, EU, UN, AfD та ін., що сприяло б більшій уніфікації довідкового апарату дисертації.

5. Певні питання, однак, викликає окреслення автором географії дослідження (стор. 20). Так, що вона визначається німецьким інформаційним простором, однак далі поширює її на діяльність редакції Die Zeit у Німеччині, Австрії та Швейцарії, а також аргументує наявністю кореспондентських пунктів видання у Брюсселі, Парижі, Лондоні, Москві, Вашингтоні та Києві. На наш погляд, таке обґрунтування потребує додаткового уточнення. Адже предметом дослідження є не географія діяльності редакції або мережа її кореспондентів, а висвітлення воєнних подій на сторінках конкретного німецького суспільно-політичного тижневика. Тому логічніше було б визначати географічні межі через інформаційний простір Федеративної Республіки Німеччина та німецькомовне медійне середовище загалом.

6. Окремі фрагменти другого розділу характеризуються певною перевагою описового компонента над аналітичним. Особливо це помітно при розгляді окремих публікацій Die Zeit за 2020–2021 рр., де детальний виклад змісту журналістських матеріалів іноді займає більше місця, ніж узагальнення їх значення для формування німецького бачення війни за Незалежність України.

7. Окремі положення третього розділу мають дискусійний характер. Зокрема, аналізуючи роль Die Zeit у формуванні суспільного та політичного

дискурсу в Німеччині, автор доходить висновку про вплив видання на перегляд енергетичної політики, формування суспільної підтримки військово-політичної допомоги Україні та послаблення проросійських наративів у німецькому інформаційному просторі (стор. 227–228). На нашу думку, такі узагальнення загалом виглядають обґрунтованими, проте потребували б ширшого залучення соціологічних матеріалів, даних про медіаспоживання або порівняння з позиціями інших провідних німецьких видань.

8. Наявні окремі технічні неточності, які доцільно було б усунути під час підготовки рукопису до друку, зокрема:

- перелік умовних скорочень (стор. 17) не включено до змісту;
- окремі позиції змісту не повністю відповідають фактичному розміщенню структурних елементів дисертації. Так, висновки до другого розділу фактично розпочинаються на стор. 187, а не 188; підрозділ 3.2 – на стор. 206, а не 207; висновки до третього розділу – на стор. 224, а не 225.

3. Гурак Ігор Федорович, кандидат історичних наук, доцент, декан факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. По-перше, аналізуючи публікації *Die Zeit*, автор здебільшого розглядає їх як відображення позиції самого видання. Водночас у роботі доцільно було б більш чітко розмежувати редакційну політику тижневика та погляди окремих журналістів чи колумністів, матеріали яких аналізуються. Зважаючи на специфіку сучасної журналістики, окремі автори можуть репрезентувати власні оцінки й інтерпретації подій, що не завжди повною мірою збігаються із загальною редакційною лінією видання. Більш детальне висвітлення цього аспекту дозволило б ще глибше аргументувати окремі висновки дисертації щодо трансформації медійного дискурсу.

2. По-друге, заслуговує позитивної оцінки прагнення автора простежити еволюцію висвітлення російсько-української війни у широкому суспільно-політичному контексті. Разом із тим окремі положення роботи могли б виграти від ширшого врахування внутрішньополітичних процесів у ФРН, які істотно впливали на характер суспільної дискусії щодо України та Росії. Йдеться, зокрема, про трансформацію німецької безпекової політики після проголошення канцлером Олафом Шольцом концепції *Zeitenwende*, переосмислення традиційної *Ostpolitik*, дискусії навколо енергетичної залежності від Росії та зміни підходів до військової підтримки України. Більш детальне врахування цих чинників дозволило б повніше пояснити причини еволюції редакційних підходів *Die Zeit* упродовж досліджуваного періоду.

3. По-третє, у процесі аналізу окремих публікацій автор подекуди виходить за межі безпосереднього дослідження медійного дискурсу, переходячи до характеристики перебігу російсько-української війни як історичного процесу. Безумовно, такий підхід є виправданим з огляду на необхідність окреслення історичного контексту, однак у низці випадків доцільно було б чіткіше розмежовувати власне аналіз змісту журналістських матеріалів і характеристику воєнно-політичних подій. На нашу думку, це дозволило б ще більш виразно акцентувати увагу на головному предметі дослідження – особливостях репрезентації війни у німецькому інформаційному просторі.

4. Тельвак Віталій Васильович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. Авторський аналіз значною мірою є герметичним – ми дізнаємося лише про висвітлення вибраних сюжетів російської агресії на сторінках «*Die Zeit*». Натомість історіографічне дослідження вимагає контекстуальності аналізу, простеження рецепції матеріалів часопису у тогочасному медійному просторі, відтворення можливих дискусій, що породжували інтерпретації

авторів видання тощо. Йдеться про те, що інтерпретаціям «Die Zeit», приміром, нерідко опонувала права європейська преса й російські пропагандистські видання. Осмислення цього інтелектуального змагання за правдиве висвітлення російської агресії дозволило б показати часопис органічною складовою світового інформаційного поля.

2. В дисертації бракує історії «Die Zeit» і огляду її редакційних традицій стосовно висвітлення проблематики пострадянського простору і Східної Європи. Тоді читач краще б зрозумів традиційність чи оригінальність проаналізованих дискурсивних практик.

3. В роботі доречними були б біограми найактивніших авторів часопису (Йорг Лау, Аліса Бота, Майкл Туманн, Маттіас Крупа, Йозеф Йоффе й ін.), що уможливило би антропологізувати авторський дискурс. Такі біограми можна було б винести у додатки до дисертації, що дозволило б уникнути збільшення і так значного за обсягом основного тексту дослідження.

4. В роботі відсутня єдина логіка у наведенні назв статей і авторів – часом зроблено переклад, подекуди міститься переклад і оригінал, а іноді – лише оригінал, тож Авторіві слід уніфікувати цей момент.

5. Підрозділ 3. «Україна як символ боротьби за свободу у європейському медіапросторі (на матеріалах Die Zeit)» виглядає структурно зайвим, адже в ньому значною мірою переказується зміст попередніх двох частин розділу, а його обсяг фактично дорівнює висновкам до цілого розділу. З огляду на це, матеріал підрозділу доцільно було б інтегрувати до двох попередніх частин.

5. Медвідь Оксана Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. У першому підрозділі другого розділу відсутній аналіз публікацій, присвячених проведенням незаконного референдуму в Криму, а також репресивним практикам російської влади стосовно кримських татар, що дещо звужує комплексність дослідження медійного дискурсу початкового етапу російсько-української війни.

2. У цьому ж підрозділі доцільним видається презентація публікацій німецьких оглядачів, присвячених укладенню Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а також аналізу її значення для подальшого розвитку європейської інтеграції України та трансформації відносин між Україною та ЄС у контексті російсько-української війни.

3. У другому підрозділі другого розділу охарактеризовано аналітичну статтю Хайке Бухтера «Зброя Трампа» (червень 2018 р.). На нашу думку, слід було скоротити текст щодо аналізу протистояння між Європою та США, більше висвітлити вплив України на економічні процеси в Європі у зазначений період.

4. У «Висновках» Ви вказуєте, що тижневик *Die Zeit* висвітлював Революцію Гідності «як переломну подію, що заклала підвалини нової політичної ідентичності українського суспільства» (ст.286), але при цьому є лише фрагментарна згадка у другому підрозділі першого розділу про статтю А. Боти «Unser Pfand in Kiew» («Наш політичний важіль у Києві»), в якій описується, як діяти Європі після перемоги Майдану. Було б доцільно проаналізувати ще кілька публікацій щодо подій у Києві у січні-лютому 2014 р.

5. Найбільш репрезентативні статті можна було б перекласти українською мовою і представити в додатках.

Результати відкритого голосування:

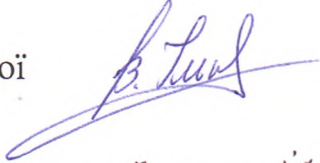
«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

На основі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Онищаку Вячеславу Орестовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

*Підпис голови ради проф. Василя Ільницького
Засвідчує.*

Проректор з науково-педагогічної роботи

